



UiO • University of Oslo

**Spesialistutdanningen i samfunnsmedisin
Kurs F: Administrasjon og ledelse**

Slik får kommunene og helseforetakene sine inntekter

Terje P. Hagen

Avdeling for helseledelse og helseøkonomi,

Institutt for helse og samfunn,

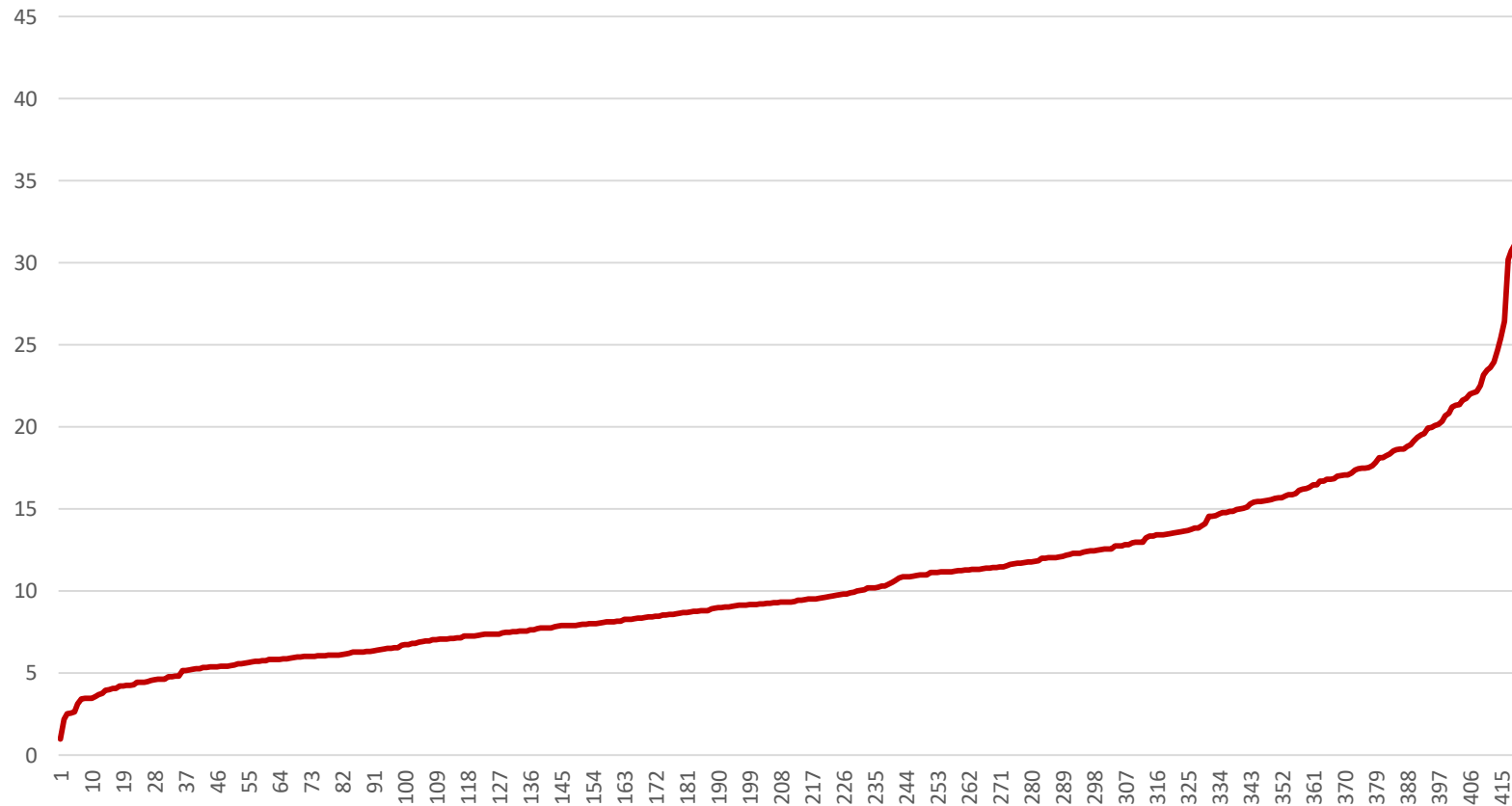
Det medisinske fakultet



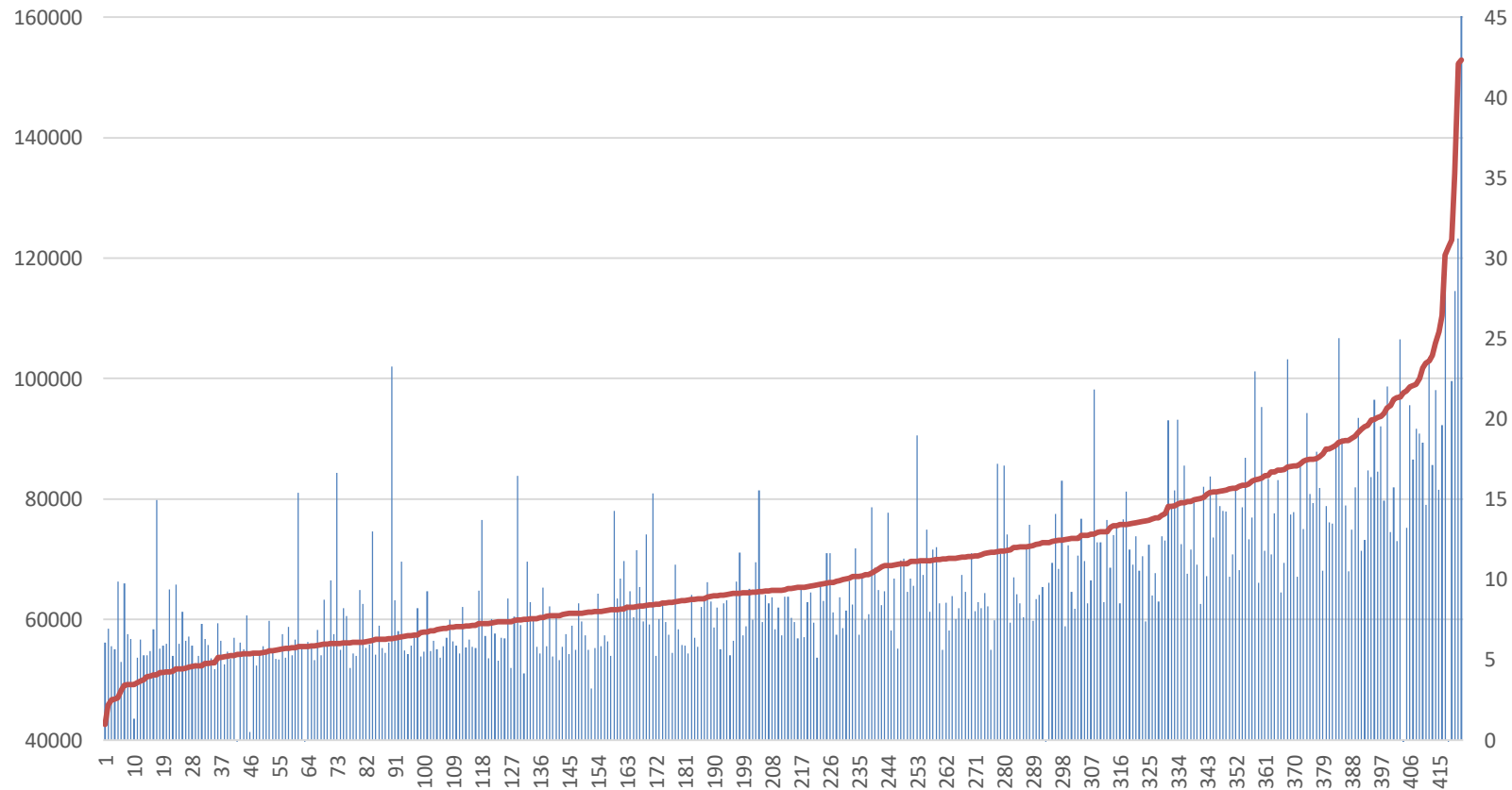
A. Introduksjon

- Statlig styring av helseforetakene og kommunesektoren skjer gjennom flere virkemidler
 - Lovbaserte virkemidler
 - Kommuneloven/helseforetaksloven
 - Om styring og administrasjonen, interkommunalt samarbeid. I tillegg inneholder de bestemmelser om egenkontroll og statlig kontroll og tilsyn.
 - Særlover, f.eks. helse- og omsorgstjenesteloven, folkehelseloven
 - Rettigheter, f.eks. Rett til fritt behandlingsvalg
 - Økonomiske virkemidler
 - Økonomiske rammeoverføringer
 - Øremerkede tilskudd
 - Mykere virkemidler som planlegging og veiledning

Sykehjems plasser per 1000 innbyggere (2019)



Frie inntekter per innbygger (blå) og sykehjems plasser per innbygger (rød)

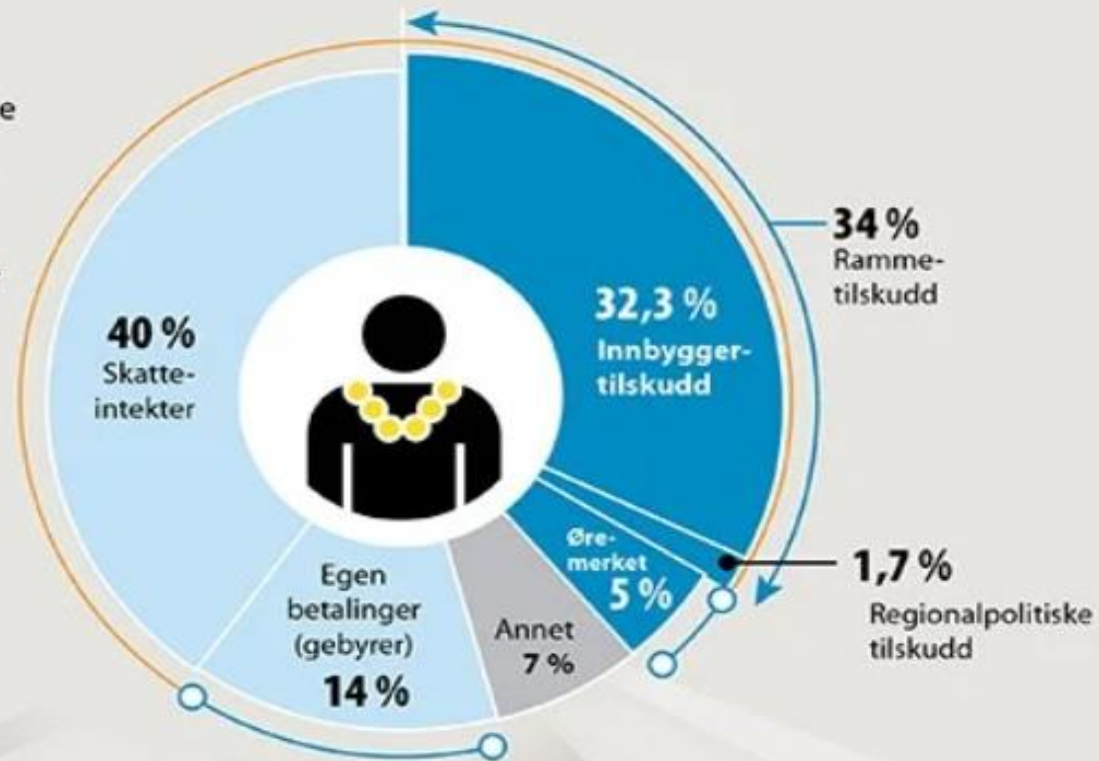


Slik får kommunene inntektene sine

FRIE INNEKTER er midler kommunene fritt kan disponere uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover og regler.

RAMMETILSKUDET er penger som fordeles fra staten til kommunene.

- Fra innbyggerene
- Fra staten
- Frie inntekter
- Bundet



Statens økonomiske virkemidler overfor kommunene

- Frie inntekter
 - Skatteinntekter
 - Staten styrer inntektsutjevningen gjennom en omfordelingsordning
 - Innbyggertilskuddet
 - Avhenger av antall innbyggere og befolknings sammensetningen
 - Regionalpolitiske tilskudd
- Øremerkede tilskudd
 - Prisvridende tilskudd, ikke-prisvridende tilskudd

Statens økonomiske virkemidler overfor helseforetakene

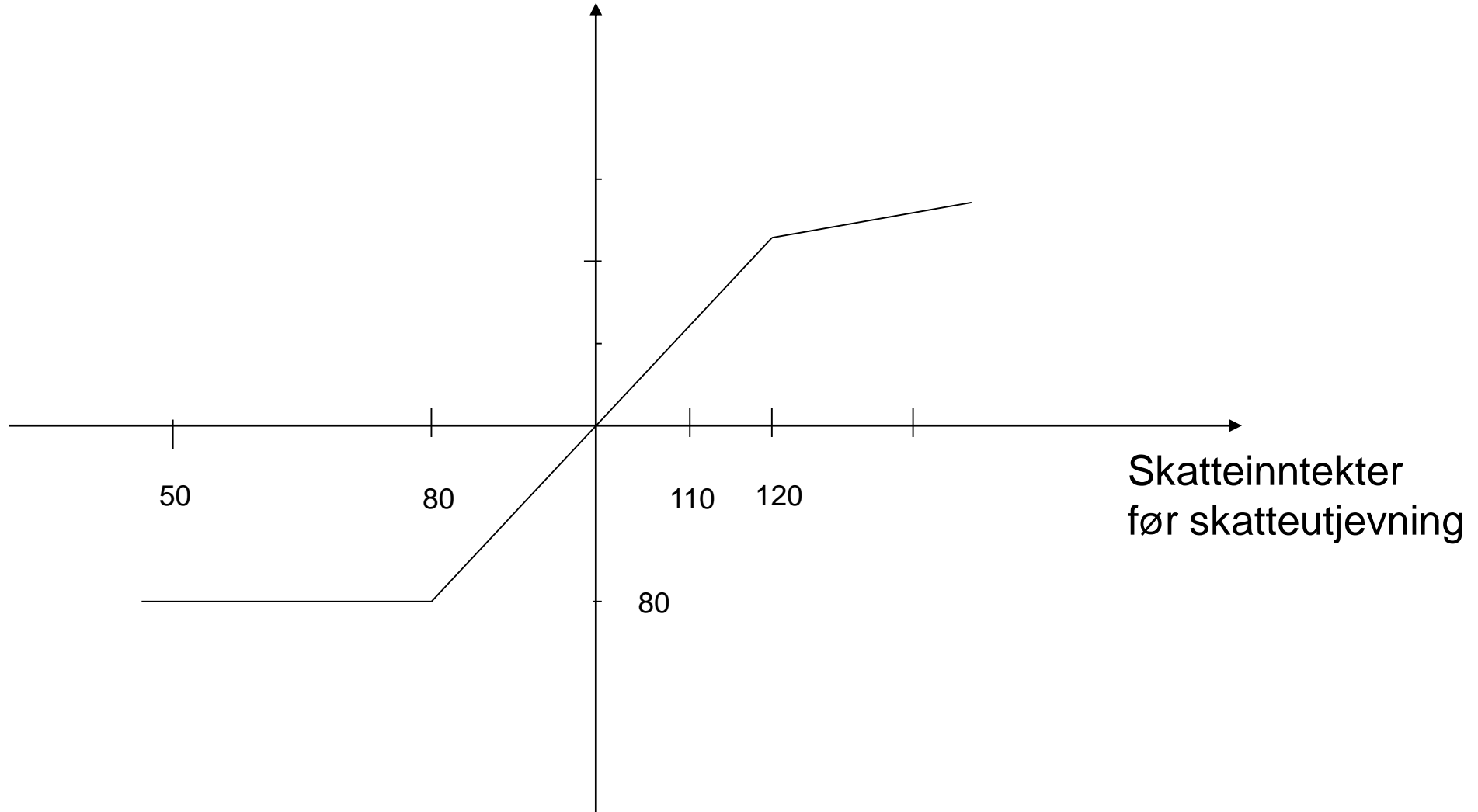
- Rammebevilgning/innbyggertilskudd som risikojusteres
- Forskningsbevilgning (prisvridende tilskudd)

- Ny modell fra 2021 (Magnussen II)

B. Skatteinntekter og skatteutjevningen

- Kommunene har følgende skatter
 - Inntekt og formue
 - Naturressursskatt fra kraftforetak
- Det er store forskjeller i skatteinntekter per innbygger mellom kommunene.
 - Ulikhetene utjevnes delvis
 - Skatteinntekter blir omfordelt fra kommuner med skatteinntekter over landsgjennomsnittet til kommuner med skatteinntekter under landsgjennomsnittet.

Skatteinntekter etter skatteutjevning



Innbyggertilskuddet

- Alle kommuner får i utgangspunktet et likt tilskudd per innbygger
- Siden det er til dels store forskjeller i kostnader i tjenesteytinga mellom kommunene omfordeles innbyggertilskuddet
- Målet er å kompensere for variasjoner i behov
- Gjennom utgiftsutjamninga i inntektssystemet skal kommunane i prinsippet få full kompensasjon for kostnandsforskjeller de ikke selv kan påvirke, for eksempel aldersfordelinga, strukturelle og sosiale forhold.

C. Regionalpolitiske tilskudd

- Distriktstilskudd Nord-Norge
- Distriktstilskudd Sør-Norge
- Storbytilskudd
- Regionsentertilskudd
- Veksttilskudd

F. Illustrasjon av fordelingseffekter

	(1) Skatte- inntekter (2013)	(2) Inntekts- utjevning (2013)	(3) Inn- bygger- tilskudd uten utjev- ning	(4) Utgifts- utjevning	(5) Sør- Norge- til- skudd	(6) Nord- Norge- tilskudd	(7) Små- kom- mune- tilskudd	(8) Veksttil- skudd	(9) Stor- bytil- skudd	(10) Skjønns- tilskudd	(11) Sum (3)-(10)	(12) Samlede inn- tekter (1) + (2) + (11)
Asker *57 885 innb. *Akershus	37 449 (149,6 %)	-7453	22 816	-564	0	0	0	0	0	0	23 801	53 797
Tynset *5556 innb. *Hedmark	19 802 (79,1 %)	4088	22 816	7134	1549	0	0	0	0	288	30 238	54 128
Os *18 459 innb. *Hordaland	23 886 (95,4 %)	685	22 816	-764	0	0	0	249	0	195	22 496	47 067
Trondheim *180 050 innb. *Sør-Tr.	24 900 (99,5 %)	76	22 816	-4297	0	0	0	0	349	205	22 107	47 083
Tromsø *71 019 innb. *Troms	23 494 (93,9 %)	920	22 816	-4488	0	3033	0	0	0	820	36 920	61 334
Gamvik *1 095 innb. *Finnmark	18 136 (72,5 %)	5671	22 816	9822	0	7258	10 513	0	0	6027	49 179	72 986

Tabell 4.3: Oversikt over skatteinntekter og ulike tilskudd per innbygger for utvalgte kommuner, 2013/2014

Kilde: Den endelige skatteutjevningen for 2014 foreligger ikke før i februar 2015. Kolonne (1) og (2) er derfor basert på tall fra 2013, hentet fra <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kmd/tema/kommuneokonomi/inntekts-systemet-/lopende-inntektsutjevning.html?id=548672>. Kolonne (3) til (10) er hentet fra «Inntektsystemet for kommunar og fylkeskommunar 2014, grønt hefte» (KRD, 2013). Tabell 1-k, 2-k, 3-k og F-k. Grønt hefte er et beregningsteknisk vedlegg til statsbudsjettet.

E. Fordelingsmodellem mellom staten og RHF-ene

$$\begin{aligned} & \text{Kostnadskomponent somatikk + behovskomponent somatikk} \\ & \quad + \\ & \text{Kostnadskomponent PHV_V + behovskomponent PHV_V} \\ & \quad + \\ & \text{Behovskomponent PHV_BU} \\ & \quad + \\ & \text{Kostnadskomponent TSB + behovskomponent TSB} \\ & \quad + \\ & \text{Ressursbehovsindeks prehospitaltjenester og pasientreiser} \\ & \quad + \\ & \text{Gjestepasientoppgjør somatikk} \end{aligned}$$

Behovsindekser for somatiske helsetjenester

Sykehusområder i Helse Sør-Øst, 2021

Health enterprise/ catchment area	Behovsindeks
AHUS	0,976
Sykehuset Innlandet	1,130
OUS	0,884
Diakonhjemmet	0,889
Lovisenberg	0,746
Sykehuset Sørlandet	1,023
Sykehuset Telemark	1,107
Sykehuset i Vestfold	1,063
Vestre Viken	0,987
Sykehuset Østfold	1,075

F. Konklusjoner

- Kommunene har i utgangspunktet ulike forutsetninger for å tilby tjenester
 - Variasjon i skatteinntekter
 - Ulike behov
- Variasjoner i skatt utjevnes og utgiftsbehov kompenseres
- Regionalpolitiske virkemidler har særlig som målsetting å stimulere sysselsetting i distriktene, men skaper isolert sett også ulikhet i tjenestetilbudet mellom kommunene

G. Oppgave

- Finn ut hvor stort rammetilskot din bostedskommune får i 2021 og hvor mye ressurser som tilføres kommunen gjennom de ulike elementene
- Datagrunnlaget finner du her:
- https://www.regjeringen.no/contentassets/744de1ad6f0f4df09311c33edd01ae99/2021/h-2468-n_groent-hefte_trykk_ts.pdf
- Se tabell 1 k